KURJER WARSZAWSKI

D. 24. Września. — Rok 1837. Niedziela. № 253. Jutro, Ś. Kleofasz. Wsch: sł: g. 6, mi: 4, zach: g. 5, m. 56.

Warszawskie Towarzy: dobroczynności zawiązanem zostało d. 24 Grud: 1814 (w rocznicę urodzin wiekopomnej pamięci Cesarza ALEXANDRA.) Pierwiastkowo mieściło się w części dolnej dawnego Konwiktu XX. Piiarów przy ulicy Miodowej. W roku 1816 otrzymało pomieszczenie częścią w gmachu klasztornym XX. *Franciszkanów*, częścią w *Grzybowej woli* o 1 i pół mili od Warszawy. Od r. zaś 1819 zajmuie ciągle gmach dzisiejszy (początkowo pałac Kazanowskich, później klasztor Panien Karmelitanek) przy Krakowskiem przedmieściu. Rok 1825 stanowi najważniejszą dla zakładu tego epokę, w nim bowiem ustawa byt iego utrwalaiąca, przez wiekopomnej pamięci Cesarza ALEXANDRA potwierdzoną została. Od zawiązania do obecnej chwili (1814 do 37), przelała się na dobroczynne cele, przez ręce towarzystwa summa złp. 2,392,866 gr. 23. — N. Król Saski raczył przesłać wielki złoty medal z napisem: *Virtuti et ingenio*, Cesarsko-Rossyjskiemu woj-kowemu Lekarzowi w Warszawie, Doktorowi *Stürmer*, Kawalerowi wielu orderów, za ofiarowane sobie dzieło medyczne przez tegoż napisane pod tyt: „O zrównaniu punktów ostatecznych w medycynie.“ — Wszelkich stanów, wszelkich wyznań religijnych mieszkańcy Warszawy, w znacznej liczbie zebrani, otaczali wczoraj szanowne zwłoki ś. p. Franciszka *Brandta*, i odprowadzili ie na miejsce spoczynku wiecznego. W mowach mianych przez exportuiącego JW. JX. *Kotowskiego* Officjała, oraz przez Dra *Fiiałkowskiego* w ięzyku polskim i Dra *Stürmer* w niemieckim, wymieniono zasługi i cnoty nieboszczyka, oraz gorliwość z iaką śpieszył na ratunek zdrowia równie możnych iak najuboższych. Żył lat 60. — Marcjanna z Shurzewskich *Wejss* pozostała Wdowa po niegdy ś. p. Franciszku *Wejss* fabrykancie porteru, wczoraj przeniosła się do wieczności; uprasza się szanownych przyiaciół i znaiomych na exportacją ciała dziś o godz: 3 z połud: z pod Nr 2999 ulicy Czerniakowskiej na smętarz Powąz: odbyć się maiącą. — W numerach 38 i 39 Tygod: Rol:-Tech: między innemi, znajduie się ważny Plan Jnstytucji assekuracyjnej na pomoc bydła i koni. — Ogłoszono prenumeratę na maiącą wyjść z druku i dobrze od Publiczności przyiętą w Teatrze Rozmaitości, komedją *Stara Romantyczka*, napisaną oryginalnie wierszem przez Stanisława *Bogusławskiego* Artystę dramaty:. Cały dochód z tej prenumeraty przeznacza się na wzniesienie nagrobku nad zwłokami ś. p. Wojc: *Bogusławskiego*, przez lat wiele Dyrektora teatrów, założyciela Szkoły dramatycznej, Autora dzieł wielu i wzorowego Artysty. Biletów prenumeraty nabyć można po złp. 3, w kassach obu Teatrów, oraz w składzie papieru u JP. Ant: *Zalewskiego* w domu L. A. *Dmuszewskiego*, i w księgarni S. H. *Merzbacha*. — W *Poznaniu* świeżo wyszło, a sprzedaie się w Księgarni S. H. *Merzbacha* przy ulicy Miodowej Nr 486, dzieło nader pożądane *O uprawie lasów* przez Henryka *Kotte* (Cotta) Król: Saskiego Radzcę nadleśnego; 5te poprawne wydanie ułożone przez Aug: *Kotte* (Cotta) Król: Saskiego Jnspektora lasów; z 2ma tablicami; tłumaczył z niem: Jan C. *Żupański*. Cena zł. 13 gr. 10. Nie iest naszym zamiarem wychwalać zalety dzieła, za którego *użytecznością praktyczną* przemawia dostatecznie ilość wyprzedanych edycji i sława autora; ile zaś takowe dzieło u nas iest potrzebne, przyzna każdy, komu iest znanym ten przedmiot; życzemy tylko by tyle dla kraiowych gospodarzy przyniosło pożytku, ile czerpali z niego światło gospodarze niemieccy. — Na ostatnich Targach War-

szawskich płacono za korzec Żyta zł. od 16 do 18. Pszenicy od 18 do 22. Jęczmienia od 13 do 14 i pół. Owsa od 7 gr. 25 do 8 i pół. Siana furę iednokonną od 14 do 20, parokonną od 27 do 38. Słomy furę od 6 do 12. — Na podstawie udzielonego mi przez Radę Administracyjną Królestwa, Listu przyznania wynalazku *Zasuwy do szczelnego zamykania rur u pieców i kominów (skrzynkową zwanej)*, wprowadziwszy takową zasuwę w użycie, czynię wiadomo: że Majster professji ślusarskiej M. *Gąsowicz*, w Warszawie przy ulicy Trębackiej Nr 629 mieszkaiący, otrzymał odemnie pozwolenie wyrabiania tego rodzaiu zasuw, które w stosunku ich utrudzaiącej budowy i dobrego wykończenia za pomierną sprzedaie cenę. Nadmienić przytem widzę potrzebę: że podług doświadczeń po wprowadzeniu tych zasuw w użycie czynionych, 2 piece różnemi co do budowy zasuwami opatrzone, w temperaturze †9o Reaumura o iednym czasie i iednakową ilością drzewa ogrzane następuiący przyniosły rezultat: 1) Piec zasuwą patentowaną opatrzony i po wypaleniu zamknięty, ogrzał pokój do †22o Reaumura; po 5ciu godzinach okazywał tenże stopień temperatury, i dopiero po 18 godzinach temperatura w pokoiu do †17o zniżoną została. 2) Piec o zasuwie zwyczajnej, okazał po wypaleniu i zamknięciu tenże stopień Cieplika co i piec o zasuwie skrzynkowej. Po 5ciu godzinach zniżył temperaturę do †18o a po 18stu godzinach okazał †12o. Z tego doświadczenia wypływa przekonanie, iaki wywieraią wpływ zasuwy skrzynkowe na zatrzymanie cieplika, a tem samem o ile na materjale palnym oszczędności przynoszą. Pisałem w Warszawie dnia 1/13 Września 1837 roku. *Józef Towścik.* — Wczoraj około południa wszczął się pożar w *Browarze* przy ulicy Żelaznej pod Nr 1125. Natychmiast tak silną była pomoc, iż ocalone zostały ościenne zabudowania, a szkoda iest małą. — Już kilkakroć donieśliśmy o latarniach wynalazku P. *Walter*, na które otrzymał od Rządu patent, a które są nader użyteczne zwłaszcza w gospodarstwie wiejskiem dla zabezpieczenia się od przypadku pożaru. Wynalazca ieszcze bardziej ulepszył takowe latarnie, których nabyć można na Nowolipiu Nr 2409. — Wczoraj w Wielkim Teatrze po *Upiorze* przywołani: JPP. *Werowski* i *Szymanowski*. JPan *Czapek* grał czysto na fortepjanie trudną kompozycją *Szopena*, i piękne Rondo *Humla*. Znawcy przyznali, iż iego kompozycji grana wczoraj część symfonji, iest efektową. JP. *Czapek* ofiaruie się w dawaniu nauki na Fortepjanie; o czem bliższa wiadomość powziętą być może w magazynie muzycznym JP. *Klukowskiego*. Pantaljon, na którym wczoraj produkował się JP. *Czapek*, iest z znanej oddawna, zawsze chwalonej fabryki *Bucholca* istniciącej dotąd. — Jutro na *Czystem* będą mieli zaszczyt ostatni raz Sztukmistrze okazywać sztuki Malabarskie, Gimnastyczne i Herkulesowe; nadmienia się, iż Komik pierwszy raz na linie okaże się z swoią *Babką maiącą 99 lat*. Zakończy Faierwerk. *Fryderyk Gottjeb Gebel.* — Łaskawych Prenumeratorów *Kurjera Warszawskiego*, Redakcja uprzejmie uprasza, aby raczyli wcześnie na pocztamtach i kantorach oświadczyć, czy będzie Ich wolą od następnego kwartału toż pismo otrzymywać.

Niemcy. — 4go b. m. dało się uczuć w *Bryzaku* dwukrotne trzęsienie ziemi, podobnież i w innych miastach Niemiec zaszły także trzęsienia ziemi i nadzwyczajne burze. — Poczty z Włochami są przerwane z przyczyny panuiącej tam cholery. — Wszelkie przygotowania trwaią w kilku miejscach dla odbycia rewji wojsk *Austrjackich*, lecz z powodu niepewności o wzmagaiącej się lub ustawaniu cholery, dotąd niewiadomo czy się odbędą te rewje.

Francja. — Królewicz Xżę *Żuęwil* 20 z. m. przybył statkiem parowym *Herkules* do *Tangeru*, gdzie na iego cześć odbyto przegląd wojsk tureckich, nazaiutrz miał odpłynąć do *Madery*. — Prefekt w *Baionie* został oddalony ze

służby, iak mówią z powodu udzielenia fałszywej depeszy tèlegraficznej o połogu *Donny Marji*. — Pułkownik *Amoros* przewodniczący ćwiczeniom gimnastycznym, został nagle uwięzionym. Żąda on się wytłumaczyć przed sądem woiennym. — Admirał *Gaŀoa* nieco był słaby, to iednak nie wstrzymało go od wylądowania i rozmówienia się z Konsulem francuzkim i Beiem tunetańskim — Obóz pod *Kąpień* ma być zniesiony 10 Październ., a w razie niepogody ieszcze wcześniej to nastąpi. — W *Luwrze* ukończono 2 nowe posągi; to iest *Franciszka I.* i *Ludwika Filipa;* oba są pieszo przedstawieni. — Ułaskawiony więzień *Pliwinet* za to chciał sobie odebrać życie, iż go oddano pod dozór policyjny; teraz iuż iest uleczony, i przyiął ofiarowaną sobie służbę w Algierskiem. — Maiące się odbywać wkrótce wybory na deputowanych, dały powód iuż wcześnie zbierać się obywatelom tak w Paryżu iako też na prowincji i naradzać się w tym przedmiocie, tworzą się nawet w tej mierze komitety; uważaią atoli że iuż odbyte takowe narady odznaczyły się niezgodą, przycinkami i t. p., co wróży podobnież niesnaski na następnych posiedzeniach izb prawodawczych.

Hiszpanja. — Pod *Gwadalaxar* utworzony będzie obóz dla zasłonienia stolicy, Dowódzcą ma być *Oraa.* — Zawichrzenia w wojsku zaczynaią ustawać, gdyż Rząd dokłada wszelkich starań do wypłacenia żołnierzom zaległego żołdu. — Wiadomość o zabiciu *Rodila* była fałszywą.

Rozmaitości. — N. Król *Pruski* przesłał kosztowną złotą tabakierkę francuz: Kompozytorowi *Lesyer*, za ofiarowane sobie przez tegoż oratorjum. — 8go b. m. widziano w *Sztrasburgu* bardzo piękną zorzę północną. — Kilku złodziei paryzkich niedawno wyłamało w nocy drzwi od księgarni, wkrótce ich usłyszano, a łotry obawiaiąc się pogoni, w pośpiechu tylko iedno porwali dzieło: był to *kodex karny*, przepisuiący surowe kary dla złodziei! — W południowej Francji ma się znajdować Piekarczyk, który posiada niezawodny środek na cholerę; Lud wiele rozpowiada o cudach iakie w tej mierze okazał, ale dotychczas nie ma ieszcze o nim żadnej pewnej wiadomości. — W *Gandawie* odbędzie się walka byków na wzór walk hiszpańskich. — Genueńskie dziecię olbrzymie które pokazywano za pieniądze po miastach, umarło w *Turynie.* Miało 6 stóp i 10 cali długości, a obwodu przy piersiach 4 stopy i 11 cali. — Na zachodniej części indostanu istnieie szczep morderców nazwanych *Milawolhas* czyli *ludzmi łakoci*, gdyż zwykle zatrutemi pokarmami odbieraią życie tym, których chcą obedrzeć. Przebiegaią oni bufcami pod naczelnikiem nazwanym *Czemadar*, a skoro im się iaki podróżny nawinie, wnet się do niego przyłączaią, aby go podstępnie otruć. — Xiężniczka *Amalja* saska znowu wydała świeży płód dramatyczny pod tytułem: „Wuj Henryk.“ — Profesor *Szenbein* w *Bazylei* uczynił doświadczenie, że żelazo może być doprowadzone do stanu, w którym iego powierzchnia pod nieiakim względem ma własności metalu szlachetnego, iak naprzykład, że kwas saletrowy zwykle na niego mocno działaiący, w takowym stanie wpływ swój utraca. Gdyby to doświadczenie istotnie się stwierdziło, możnaby ztąd osiągnąć niemało korzyści praktycznych. — O niedawno doniesionym wynalazku hamulca przy powozach, przytaczaią następuiące szczegóły: Wynalazca onego iest francuzkim pułkowym kowalem nazwiskiem *Monje*, ieszcze pochodzącym z czasów *Napoleona.* Wtedy używano iego hamulca przy transportowaniu armat przez spadziste góry, kiedy konie nie były w stanie utrzymać ich ciężaru na dół się odsuwaiącego. Kowal lubo za to ozdobiony krzyżem legji honoro:, iuż dawno zapomniał o swoim wynalazku, i tylko przypadek na nowo go na niego naprowadził. Młody elegant był mu dłużny kilka tysięcy franków, a kowal mimo wszelkich przyiaznych próśb i kroków sądowych nie mógł otrzymać swoich pieniędzy;

owszem modniś ieszcze tyle był bezwstydnym, że codziennie przeieżdżał około iego kużni, naśmiewaiąc się z poczciwego majstra, i trzaskaiąc biczem dla zwrócenia uwagi kowala gdy tenże miał oczy spuszczone. To rozgniewało rzemieśnika. „Poczekaj“ rzekł do sąsiada, „temu ia odpędzę chętkę urągaiącego się ieżdżenia galopem. Zatrzymałem w pamięci mój hamulec, znowu sobie taki sfabrykuię.“ Jak wyrzekł, tak się stało. W 2 dni rzecz była skończoną. Wietrznik znowu chciał popędzić; lecz powoz stanął iakby wryty; konie w prawdzie szory potargały, ale powóz stał iak przykuty. Teraz fircyk musiał zapłacić, albo zostawić kabryolet. Hamulec składa się z 4ch klamer, z których 2 zachodzą w sprychy, a 2 w ziemię; tak na gruncie miękkim, iako też na twardym z równym pożytkiem daie się używać; na bruku siła opieraiąca ieszcze iest mocniejsza; nadto klamry wyższe przy zatrzymywaniu obrotu kół same wbiiaią prostopadle w ziemię żelazny oszczep. Wynalazek tak iest prosty, iż każdy po pierwszem obejrzeniu może go kopjować. W Anglji naśladuią już te hamulce, które przywiązane do powozów, w czasie rozbrykania się koni są nader skutecznym środkiem zaradczym. Na drogach skalistych, lub dużych tablicach kamiennych może zastąpić miejsce podwójnego zwyczajnego hamulca.

U *Gecla Salesztejna Antykwarjusza* przy ulicy Przechodniej pod Nr 797, nabyć można różnych książek w rozmaitych przedmiotach, oraz defektowych Herbarzy, Bibljoteki polskiej, Dienniki warszaw:, Dienniki praw, Dzieła dramatyczne *Bogusławskiego* i t. d.; iest oraz znaczny zapas książek szkolnych, według przepisu dla szkół przeznaczonych.

PRZYIECHALI do WARSZAWY.

Grabowski Karól Hra: z Gub: Grodzień:; Roztworowski Stani: Hra: z Łomżyńskiego; Gosławski Maciej Dzie: z Uścieńca; Jeziorański Mich: Dzie: z Chodowa; Kraiewski Xaw: Dzie: z Kraiewa; Roztworowski Stef: Dzie: z Kowaleszczyzny; Grabowski Kazi: Dziedzic z Gubernji Grodzieńskiej.

DONIESIENIA.

Kommissarz Obwodu Warszawskiego. Zawiadamia kogo to dotyczeć może, iż w dniu 16/28 b. m. i r. o godz: 10ej rano, odbywać się będzie publiczna Licytacja w wsi Żeraniu za Pragą w Gminie Ekonomji Warszawskiej Części 1ej położonej na sprzedaż Materjałów Budowlanych z uniesionego w r. z. wiązania od Mostu Warszawskiego a mianowicie: 1) Belek sztuk 34. 2) Sworzni żelaznych sztuk 22. 3) Bali zgniłych sztuk 34. 4) Lin 2 części. Ktoby więc był w chęci nabycia pomienionych Materjałów za gotowe pieniądze zaraz na miejscu płacić się miane, zechce w dniu, oraz miejscu i terminie iak wyżej zgłosić się. *Pętkowski* z K. O. W. Sekretarz Obw: *L. Warszewski.*



Sztuk 70 Elektoralnych Macior czystej krwi, na sztam zdatnych, zdrowych, nieprzestarzałych, z najcelniejszemi baranami zagranicznemi odbukowanych których kocenie przypada w końcu Listopada, są do sprzedania w Dobrach Brzozowie Obwodzie Gostyńskim, 2 mile od Sochaczewa, listownie zgłaszać się na *Sochaczew do Brzozowa franko.*

Osoby które pragnęły nabyć ulubione Kłódki do Cwika lub zamówiły takowe, mogą ie odebrać w Składzie Fabryki Mintera przy rogu ulicy Swięto Krzyzkiej i Placu Dzieciątka Jezus.

W skutek Reskryptu Rządu Gubernji Mazowieckiej z dnia 21 Sierp:/2 Wrześ: r. b. Nr 65,279/7,022 z Wydziału Wojskowo-Policyjnego, zawiadamia interesowane osoby, że w gmachu Więzienia Głównego Jnkwizycyjnego przy ulicy Dzielnej pod liczbą 2361, w d. 21 Wrześ:/3 Paździer: r. b. o godz: 10ej z rana odbywać się będzie głośna in minus licytacja od summy złp. 200, na dostawę dla tegoż więzienia wagi szalowej z belką i łańcuchami żelaznemi blachą okutej i gwichtami funtów 200 wynoszącemi, tudzież iednej ćwierci ośmio garcowej dębowej żelaznemi obręczami okutej o dwóch uszach.

Nadzorca *S. Mierzwiński.*

PIERWSZE PIĄTRO ze STAJNIĄ, WOZOWNIĄ, przy ulicy Nowy Swiat Nr 1309, za Ordynacką ulicą, od Sgo Michała do naięcia.

DONIESIENIE z BIURA ZLECEŃ Nr 473 Lit: C.
Ktoby sobie życzył nabyć różnej POSADZKI sztuk 1,000 i 3 MAGLE kręcone; wiadomość pod Nr 1076, przy ulicy Królewskiej.

Dziś rano ciepła stopni 5. Wczoraj w południe 10.

TEATR ROZMAITOŚCI. Jutro *Żywy nieboszczyk. Pensjonarka zamężna.*

ORKIESTRA WROCŁAW: dziś w Królikarni.